

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยเรื่อง กลไกทางสังคมที่มีศักยภาพในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนและศึกษากลไกทางสังคมที่มีศักยภาพในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน ทำการศึกษาในหมู่บ้านแห่งหนึ่งที่อยู่แถบชานเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดและมีกิจกรรมการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยขอใช้นามสมมุติว่าหมู่บ้าน “สวนผัก”

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับกลไกทางสังคม การควบคุมทางสังคม ความเป็นชุมชน รวมถึงประเด็นจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและเป็นประเด็นในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ด้วยวิธีการการแนะนำตัว กับหัวหน้าสถานีอนามัยประจำตำบล ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จากนั้น ได้สร้างสัมพันธภาพ โดยการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เช่น กิจกรรมออกกำลังกาย กิจกรรมการฝึกอาชีพของชมรมผู้สูงอายุ พุดคุยเรื่องราวต่าง ๆ ตามความสนใจ หลังจากนั้นได้ค้นหาผู้ให้ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลหลักจากผู้นำชุมชนและจากอาสาสมัครสาธารณสุขในหมู่บ้าน แล้วจึงได้ทำการเก็บข้อมูล ข้อมูลด้านกายภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสังเกต การทำแผนที่หมู่บ้านใช้การเดินทางโดยมีแผนที่ ที่ชุมชนได้ทำไว้แล้ว เป็นแผนที่หลักแล้วปรับให้เป็นปัจจุบันร่วมกับชาวบ้าน ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติชุมชนจากเอกสารของสหกรณ์นิคมอำเภอสันทราย และ การสัมภาษณ์ ผู้อาวุโสในชุมชน ข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตประเพณีและความเชื่อ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมผู้วิจัยได้ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้ยาเสพติด วิธีการสัมภาษณ์ครอบครัวที่มีลูกวัยรุ่น การเก็บข้อมูลเพื่อตอบปัญหาการวิจัยใช้วิธีการหลายอย่าง คือ การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม แล้วจึงบันทึกไว้ผู้วิจัยจะตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยการทบทวนข้อมูลเดิมว่าเข้ากันได้หรือไม่ โดยการถามคำถามนี้จากหลาย ๆ คนจนได้ ข้อสรุปที่ถูกต้อง การบันทึกข้อมูลทั่วไปทำขณะสัมภาษณ์ แต่ข้อมูลส่วนบุคคลใช้วิธีจดจำแล้วกลับมา

บันทึกที่ที่ปัก การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปสามชนิด คือการวิเคราะห์ไปพร้อม ๆ กับการเก็บข้อมูลตลอดเวลา การจำแนกข้อมูลเป็นกลุ่ม ๆ แล้วหาข้อสรุป และการวิเคราะห์ โดยการเปรียบเทียบข้อมูล

ผลการศึกษา

ภาพรวมของหมู่บ้านสวนผัก เป็นชุมชนชนบทแห่งหนึ่ง ในอำเภอสันทราย ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ไปทางทิศเหนือราว 15 กิโลเมตร พื้นที่เป็นที่ราบมีคลองชลประทานผ่านด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านมีน้ำใช้ตลอดปี จากสภาพบ้านเรือนโดยรวมจัดว่าเป็นชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี บ้านสวนผักเริ่มก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2478 โดยสหกรณ์นิคมกสิกรรม ได้ให้ผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินจากอำเภอใกล้เคียง อพยพเข้ามาบุกเบิกแผ้วถางป่าเพื่อทำมาหากินในช่วงแรกมีผู้มาจับจองที่ดินจำนวน 23 ครอบครัว ในปัจจุบัน มีจำนวนประชากรทั้งหมู่บ้าน 710 คน เพศชาย 344 คน เพศหญิง 366 คน จำนวนครัวเรือน 157 ครัวเรือน ประชากรส่วนมาก ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำงานฝีมือและรับจ้าง การผลิตมีลักษณะเป็นการผลิตเพื่อตอบสนองระบบตลาดเป็นส่วนมาก และในขณะเดียวกันก็มีส่วนหนึ่งที่ผลิตเพื่อยังชีพ ประชากรส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ มีเพียง 3 ครอบครัวที่นับถือคริสต์ มีประเพณีความเชื่อที่มีลักษณะเหมือนชาวเหนือทั่วไป ระบบการปกครองเป็นการปกครองท้องถิ่น มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำที่เป็นทางการและมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คนเป็นตัวแทนทำหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน บ้านสวนผักเป็นชุมชนชนบทที่เริ่มก่อตั้งมาจากกลุ่มคนที่มีลักษณะคล้าย คลึงกันคือมีฐานะยากจนและต้องการที่ดินทำกิน การอยู่ร่วมกันทำให้ทุกคนต้องพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จนมีความผูกพันกันเหมือนญาติ ซึ่งความผูกพันนี้ทำให้รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน อะไรที่จะทำให้ชุมชนเสื่อมเสียเขาก็จะช่วยกันปกป้องขจัดให้พ้นไปเพื่อให้ชุมชนมีความสุข ชุมชนมีศักยภาพหลายด้าน คือ หนึ่งมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ คือมีดินดี น้ำดี จะเพาะปลูกอะไรก็งอกงาม ทำให้ผู้ที่มาเริ่มต้นที่นี่จากที่เคยมีฐานะยากจนกลับมีฐานะที่ดีขึ้น สอง ชาวบ้านอุดมการณ์ร่วมกันคือ การแข่งขันกันประกอบอาชีพเพื่อให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ในสังคมที่สงบสุข และสามมีผู้นำที่เป็นคนดี สามารถดูแลชุมชนให้อยู่ในความสงบสุขมาทุกสมัย ศักยภาพทั้งสามนี้เป็นสิ่งที่ส่งผลให้ชุมชนสวนผักเป็นชุมชนที่มีความสงบสุขและไม่มีอาชญากรรม

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน เริ่มขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2522 โดยมีผู้สูบกัญชา 2 คน และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 มีผู้ขายยาเสพติดเพิ่มขึ้นมีผู้ใช้เฮโรอีนหรือผงขาวในหมู่บ้าน ในปัจจุบันมีผู้ขายยาเสพติด 9 คน หรือร้อยละ 1.2 ของจำนวนประชากร ผู้ขายยาเสพติดจะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้เสพในชุมชนและมีเพื่อนที่เสพยาอยู่ในชุมชนด้วยกัน จำนวน 4 คน อีกกลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่มที่ขายยาเสพติดกับเพื่อนนอกหมู่บ้านหรือหาขายในบ้านของตัวเอง 5 คน ปัจจัยที่มีผลให้ผู้ใช้ยาเสพติดที่สำคัญได้แก่การคบเพื่อนที่ขายยาเสพติด การเลี้ยงดูของครอบครัวที่ปล่อยปละละเลยไม่เอาใจใส่หรือตามใจมากเกินไป ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี อีกสาเหตุหนึ่งคือปัจจัยด้านการประกอบอาชีพที่ต้องการให้ทำงานได้มากและขายยาเสพติดเพื่อให้มีความสุขในการทำงานบริการ

สภาพปัญหาขายยาเสพติดส่งผลกระทบต่อตัวผู้ใช้ยาเสพติดครอบครัวและชุมชน ทำให้ผลการเรียนของผู้เสพยาต่ำลง หรือต้องออกจากโรงเรียน ปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวและเครือข่ายเสื่อมลง ทำงานทำในชุมชนได้ลำบาก ไม่อดทนต่อการทำงานหนัก ฐานะทางการเงินของครอบครัวยากจนลง และ สุขภาพทรุดโทรม ส่วนผลด้านดีทำให้ผู้ที่ขายยาเสพติดมีความคิดเลิกใช้ต่อไป ครอบครัว ที่มีลูกวัยรุ่นเห็นความสำคัญ และพยายามป้องกันลูกหลานไม่ให้ไปขายยาเสพติด ชุมชน มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด และจัดอบรมความรู้เรื่องการป้องกันปัญหาขายยาเสพติดให้แก่วัยรุ่นและผู้ปกครอง

กลไกทางสังคมที่มีศักยภาพในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดมากที่สุด คือ วิถีชีวิตของชาวบ้าน มีกลไกหลายอย่างที่ชาวบ้านใช้เพื่อรักษาความสงบสุขของสังคมไว้ กลไกที่ถูกนำมาใช้เป็นสิ่งแรกก็คือ การนิเทศ หากใช้การนิเทศแล้วยังไม่ได้ผล ก็จะร้องขอให้ผู้ที่ทำหน้าที่เข้ามาจัดการ อย่างการขอให้ผู้ใหญ่บ้านช่วยไล่อ่านคาราโอเกะ หรือการแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ไปจับกุมกลุ่มผู้เสพยา ปัญหาบางอย่างเมื่อเจ้าหน้าที่จัดการแล้วปัญหาอาจสิ้นสุดหรือหมดไป แต่กรณีปัญหาขายยาเสพติด ผู้ขายยาเสพติดในชุมชนบางคนแม้จะต้องโทษแล้วยังกลับมาขายยาเสพติดอีก ชาวบ้านจึงใช้วิธีการต่อต้านหลายรูปแบบด้วยกัน เช่นการไม่ซื้อของที่วิวานาไปขาย หรือการปาดินหินเข้าไปในร้านคาราโอเกะ หรือการที่ครอบครัวของเขาคงต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคม สิ่งเหล่านี้ทำให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ว่า สิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ คนที่ยังมีความรัก ความผูกพันต่อคนในชุมชน ก็จะไม่กล้าทำอะไรให้ผิดไปจากความคาดหวังของชุมชน

กลไกที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ การอบรมสั่งสอนของครอบครัวหรือเครือญาติ โดยที่ครอบครัวหรือเครือญาติจะต้องอบรมสั่งสอนเรื่องบลูกหลานห้ามไม่ให้ใช้ยาเสพติด ฝึกวินัย ด้านใดด้านหนึ่งให้กับคนในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการมอบหมายหน้าที่ให้มีความรับผิดชอบ และการสอนให้รู้ว่าอะไรควรทำ หรืออะไรไม่ควรทำ มีการควบคุมเมื่อไม่ปฏิบัติตาม การอบรมสั่งสอน การอบรมสั่งสอนเช่นนี้ จะทำให้ผู้ที่ถูกอบรมสั่งสอนเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนให้เป็นไปตามที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องการ เราจะพบว่าหลายครอบครัวที่มีแม่เป็นผู้เลี้ยงดูตามลำพัง หรือไม่มีทั้งพ่อแม่ แต่มีตายายทำหน้าที่แทน ก็สามารถจะป้องกันปัญหาเสพติดให้กับลูกหลานได้และในทางตรงกันข้าม แม้ว่าครอบครัวนั้นจะมีทั้งพ่อและแม่ แต่ไม่ได้มีวิธีการอบรมสั่งสอนที่เหมาะสม เช่น การตามใจมากเกินไป จนเด็กไม่มีวินัย หรือเลี้ยงดูแบบไม่ใส่ใจเลย จนเด็กให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่าครอบครัว ก็มีโอกาที่จะทำให้เด็กไปใช้ยาเสพติดได้ นอกจากนี้ การอบรมของครอบครัวยังมีผลต่อเด็กในด้านอื่น ๆ อีก เช่น การคบเพื่อน การเรียน การเข้าสังคม หากครอบครัวให้ความเอาใจใส่แล้ว การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวจะเป็นกลไกที่มีศักยภาพอีกกลไกหนึ่ง แต่กลไกนี้จะป้องกันปัญหาเสพติดได้เฉพาะในครอบครัวของตน เท่านั้น การป้องกันในระดับชุมชนวิถีชีวิตจึงเป็นกลไกที่มีศักยภาพมากกว่ากลไกทางสังคมอื่น ๆ ที่มีส่วนในการป้องกันปัญหาเสพติด ก็เป็นเพียงการทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมา มิได้มีกิจกรรมอื่นเพิ่มเติมที่แสดงให้เห็นถึงเจตนารมย์ ที่จะป้องกันหรือแก้ไขปัญหาเสพติดให้หมดไปจากชุมชนอย่างแท้จริง ส่วนกลไกทางสังคมที่น่าจะมีศักยภาพแต่ยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการป้องกันปัญหาเสพติดคือ ความร่วมมือของกลุ่มผู้ปกครองที่มีลูกหลานวัยรุ่น คนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ให้ความสนใจต่อปัญหาเสพติดมากกว่าคนกลุ่มอื่น เนื่องจากได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนและอยากให้ลูกหลานของตนพ้นจากปัญหานี้ อีกกลไกหนึ่งคือกลุ่มเพื่อนในชุมชน หากกลุ่มเพื่อนได้ร่วมกันทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ ตนเองและกลุ่ม โอกาสที่จะไปใช้ยาเสพติดก็น้อยลง นอกจากนี้ความเป็นเพื่อนกันก็สามารถที่จะเข้าใจเพื่อนด้วยกันได้ดีกว่า ผู้ที่คบเพื่อนใช้ยาเสพติดก็ใช้ยาเสพติดตามเพื่อนด้วย ส่วนคนที่ไม่มีเพื่อนที่สนิทสนมใช้ยาเสพติด ก็ไม่มีโอกาสที่จะใช้ยาเสพติดด้วย กลุ่มเพื่อน จึงน่าจะเป็นกลไกที่สำคัญในการป้องกันปัญหาเสพติดได้

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยพบว่า กลไกทางสังคมที่มีศักยภาพและใช้ได้ผลมากที่สุดคือ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ชุมชนที่ศึกษานี้เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์กันสูง และชุมชนช่วยกันควบคุมพฤติกรรมสมาชิกของชุมชนไม่ให้มีการกระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสม เช่น ยาเสพติด วิธีการที่ชุมชนใช้คือ การชูปรับนินทาและการต่อต้านทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ผลที่เกิดขึ้นคือ ชุมชนนี้มีผู้เสพยาเสพติดไม่มากนัก (9 คน) อย่างไรก็ตาม การควบคุมทางสังคมนี้จะใช้ได้ผลกับคนที่อยู่ในชุมชน เพราะพฤติกรรมจะถูกควบคุมโดยชุมชนตลอดเวลา ทำให้สมาชิกต้องคิดหนัก ถ้าจะมีพฤติกรรมที่ชุมชนไม่ยอมรับ ดังที่ มงคล หวังสุขใจ และคณะ (2538, หน้า 36) กล่าวว่า การควบคุมทางสังคมทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่งคือการให้ทุนและการให้โทษ (Sanction) ได้แก่ การลงโทษผู้ฝ่าฝืนและการให้รางวัลผู้ปฏิบัติตาม การลงโทษเป็นวิธีการที่ใช้โดยทั่วไปตั้งแต่การลงโทษในครอบครัวจนถึงการลงโทษโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ คือมีทั้งการควบคุมที่เป็นทางการและการควบคุมที่ไม่เป็นทางการ การควบคุมอย่างไม่เป็นทางการทำโดยญาติพี่น้องและชาวบ้าน เป็นการควบคุมที่มีประสิทธิภาพมาก เมื่อเปรียบเทียบกับควบคุมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ วิธีการควบคุมอย่างไม่เป็นทางการมีหลายวิธีตั้งแต่การชูปรับนินทา จนถึงการตัดญาติขาดมิตรกับผู้ฝ่าฝืนจารีตประเพณีที่ถือว่าสำคัญ วิธีการเหล่านี้เป็นการควบคุมภายนอก อีกประการหนึ่งที่ทำให้บุคคลยอมรับปฏิบัติตามบรรทัดฐานคือการอบรม ปลุกฝังจนบุคคลเกิดจิตสำนึกในการควบคุมตนเอง เพราะเห็นว่าบรรทัดฐานต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ความสัมพันธ์ของชุมชนเป็นปัจจัยหนึ่งที่แสดงถึงความเข้มแข็งของชุมชน ดังที่ ประเวศ วะสี (2540, หน้า 6) กล่าวว่า ความเป็นชุมชนหมายถึง การที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีอุดมคติร่วมกันหรือมีความเชื่อร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือมีการรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีเรื่องความรัก มีมิตรภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกันและกระทำในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่าง เวลาเรามองดูชุมชนเข้มแข็งจะเห็นภายในชุมชนมีสิ่งเหล่านี้คือ เกิดความสุขเพราะมีความเอื้ออาทรกัน ได้ช่วยกันทำอะไรให้ประสบความสำเร็จ ในสังคมโบราณ ความเป็นชุมชนจะเห็นได้ชัดเจนคือ คนในชุมชนมีความเป็นอยู่แบบพี่น้องกัน เป็นญาติกัน มีกฎกติกาของเขาเอง มีความเชื่อร่วมกัน

ชุมชนที่มีศักยภาพเข้าข่ายเป็นชุมชนที่เข้มแข็งซึ่งเป็นศักยภาพสำคัญในการแก้ปัญหาของชุมชน นอกจากนี้ กลไกที่สำคัญรองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ผู้วิจัยพบว่าครอบครัวที่มีสมาชิกติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติด มีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด ครอบครัวของผู้ไม่ใช้ยาเสพติดจะให้ความสำคัญในการอบรมสั่งสอนลูกเรื่องไม่ให้ใช้ยาเสพติด เข้มงวดเรื่องการ

คบเพื่อนโดยห้ามไม่ให้คบเพื่อนที่ชั่วเยี่ยงคนเลวและมีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้ลูกหลานทำ เช่น ช่วยงานบ้าน มีการควบคุมลงโทษเมื่อไม่ปฏิบัติตาม ส่วนครอบครัวของผู้ที่ชั่วเยี่ยงคนเลว พ่อแม่ผู้ปกครองเลี้ยงดูแบบตามใจมากหรือปล่อยปละละเลยมากเกินไป เด็กจะนอนตื่นสายก็ไม่ว่าก็ได้ ไม่มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้ทำ เด็กจะปฏิบัติตนอย่างไรก็ได้ และเมื่อลูกหลานกระทำความผิด เช่น ชั่วเยี่ยงคนเลวก็เพียงแต่ว่ากล่าวตักเตือน มิได้มีการลงโทษหรือควบคุมอย่างจริงจัง

ที่กล่าวมาจะเห็นว่าครอบครัวเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังที่ สุวิทย์ รุ่งวิสัย (2532, หน้า 8 – 23) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า การควบคุมทางสังคมไม่ว่าจะเป็นกระบวนการหรือการใช้กลไกต่าง ๆ ล้วนต้องอาศัยการอบรมบ่มนิสัยเป็นหลัก เช่น พ่อแม่อบรมสั่งสอนลูกให้ประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีงามและเหมาะสม เพื่อให้เขาเป็นสมาชิกที่ดีของครัวเรือนและสังคม อาจต้องมีการสั่ง การบังคับให้ทำตาม เพื่อให้เกิดความสำนึกที่จะประพฤติปฏิบัติให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยนี้จะเห็นว่าชุมชนนี้มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกันสูง สามารถควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของสมาชิกชุมชนได้ ดังนั้นผู้นำชุมชน/องค์กรชุมชน นักพัฒนา หรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนจึงควรเน้นการแก้ปัญหาชุมชนโดยส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งซึ่งจะสามารถแก้ปัญหาเสพติดและอื่น ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปรากฏการณ์เกี่ยวกับการป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยใช้แนวคิดเรื่องกลไกทางสังคม เพื่อศึกษาว่ากลไกทางสังคมใดมีศักยภาพในการป้องกันปัญหายาเสพติด ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การศึกษาพบว่า กลไกที่มีศักยภาพมากที่สุดคือกลไกที่เป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน ที่เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในชุมชนด้วยความสงบสุข เมื่อมีสิ่งใดที่จะมาทำให้ชุมชนไม่สงบสุข ชาวบ้านก็จะกำจัดออกไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะใช้แนวคิดเรื่องกลไกทางสังคม ไปศึกษาการแก้ปัญหาทางสังคมในชุมชนที่มีความหลากหลาย เพื่อที่จะได้นำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ป้องกันปัญหายาเสพติดและปัญหาอื่น ๆ ในชุมชนให้หมดไป